

Bruselj, 10.9.2020
COM(2020) 492 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Deseto poročilo o stanju izvajanja in programih za izvajanje (kot določa člen 17
Direktive Sveta 91/271/EGS o čiščenju komunalne odpadne vode)**

{SWD(2020) 145 final}

Kazalo

POVZETEK	2
1. OKVIR POLITIKE	4
2. STOPNJA SKLADNOSTI V EU	4
2.1 Gibanja v zvezi s skladnostjo	6
3. STANJE IZVAJANJA – ODPSTOPANJE OD CILJA	7
3.1 Zbiranje odpadne vode	7
3.1.1 Individualni sistemi ali drugi primerni sistemi.....	8
3.2 Sekundarno ali biološko čiščenje	9
3.3 Strožje ali terciarno čiščenje.....	10
3.3.1 Opredelitev občutljivih območij v državah članicah.....	11
4. NACIONALNI PROGRAMI IZVAJANJA	13
5. SPODBUJANJE SKLADNOSTI.....	14
5.1 Financiranje naložb	14
5.1.1 Strategije financiranja.....	14
5.1.2 Financiranje EU.....	16
5.2 Izvajanje zakonodaje	16
6. VPLIV NA VODNO OKOLJE.....	16
7. ZAKLJUČKI.....	17

POVZETEK

Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode ima vlogo pri usmerjanju EU proti cilju ničelnega onesnaževanja, določenemu v evropskem zelenem dogovoru¹.

V skladu z njo morajo države članice zagotoviti, da aglomeracije (velika in majhna mesta, mestna naselja) ustrezno zbirajo in čistijo odpadno vodo, ki bi sicer onesnaževala reke, jezera in morja. Tako ima Direktiva ključno vlogo pri varovanju zdravja ljudi in ohranjanju splošne odpornosti vodnih ekosistemov. Poleg tega ima Direktiva zaradi ponovne uporabe očiščene odpadne vode in blata iz čistilnih naprav, proizvodnje energije iz obnovljivih virov ter recikliranja hranil pomembno vlogo v krožnem gospodarstvu.

To je deseto dveletno poročilo o izvajanju direktive o čiščenju komunalne odpadne vode v državah članicah in njihovih programov naložb. Nanaša se na leto 2016 ter zajema več kot 23 600 aglomeracij, v katerih ljudje (v omejenem obsegu pa tudi industrija) ustvarjajo odpadno vodo, ki znaša 612 milijonov populacijskih ekvivalentov (PE). V EU sta se zbiranje in čiščenje komunalne odpadne vode v zadnjem desetletju izboljšala, pri čemer stopnje skladnosti znašajo 95 % za zbiranje, 88 % za sekundarno (biološko) čiščenje in 86 % za strožje čiščenje (odstranjevanje fosforja in dušika). Vseeno pa je za doseg popolne skladnosti z Direktivo potrebnega še precej dela. Odstopanje od cilja je v nekaterih državah članicah še vedno precejšnje: količina nezbrane komunalne odpadne vode ustreza 6,6 milijona PE (1 %), več kot 37 milijonov PE (6 %) zbrane odpadne vode se ne čisti tako ustrezno, da bi bili izpolnjeni standardi sekundarnega čiščenja, skoraj 32 milijonov PE (8 %) pa ne izpolnjuje standardov strožjega čiščenja. To pomeni, da so v EU aglomeracije, v katerih je treba infrastrukturo zgraditi ali jo izboljšati. V primeru neskladnosti se sistematično uvedejo postopki ugotavljanja kršitev.

Financiranje in načrtovanje sta še naprej glavna izziva, s katerima se spopada sektor storitev za rabo vode. Skupne potrebe po naložbah za zagotovitev skladnosti z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode po oceni vseh držav članic (vključno z Združenim kraljestvom) iz leta 2016 znašajo skoraj 229 milijard EUR. Podobno tudi OECD ocenjuje, da bodo morale države EU in Združeno kraljestvo med letoma 2020 in 2030 porabiti dodatnih 253 milijard EUR, da dosežejo in ohranijo skladnost z Direktivo. Ugotovljeno je bilo, da je sedanja poraba v številnih državah članicah prenizka, da bi bilo mogoče doseči in dolgoročno ohraniti skladnost².

Podatki desetega poročila so se uporabili za analizo izvajanja in za vrednotenje navedene direktive. V zvezi z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode je bilo opravljeno vrednotenje v okviru programa ustreznosti in uspešnosti predpisov. Rezultati so bili objavljeni leta 2019³. Komisija je v odziv na ugotovitve vrednotenja začela oceno učinka, pri kateri bo

¹ Sporočilo Komisije, Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final), na voljo na spletnem naslovu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>.

² OECD, 2020 „Estimating investment needs and financing capacities for water-related investment in EU member states“ (Ocena potreb po naložbah in zmogljivosti financiranja za naložbe, povezane z vodo, v državah članicah EU), na voljo na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/economics/OECD_study_en.htm.

³ Vrednotenje direktive o čiščenju komunalne odpadne vode (SWD(2019) 701), na voljo na spletnem naslovu <https://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/pdf/UWWTD%20Evaluation%20SWD%20448-701%20web.pdf>.

ocenila možnosti politike za zagotovitev ustreznosti direktive o čiščenju komunalne odpadne vode za prihodnost.

1. OKVIR POLITIKE

Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode⁴ ima vlogo pri usmerjanju EU proti cilju ničelnega onesnaževanja, določenemu v evropskem zelenem dogovoru⁵. Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode je „osnovni ukrep“ na podlagi okvirne direktive o vodah⁶. Ima pomembno vlogo pri izboljšanju stanja vodnih teles v EU, izboljšanju odpornosti ekosistemov in varstvu biotske raznovrstnosti. Zaradi precejšnjega izziva pri zagotavljanju dobrega stanja vodnih teles EU najpozneje do leta 2027 sta učinkovita zbiranje in čiščenje komunalne odpadne vode zelo pomembna. Direktiva ima tudi vlogo pri varovanju zdravja ljudi, pri čemer se je na primer z nadzorom nad odpadno vodo podprlo odkrivanje COVID-19 pred pandemijo in med njo, poleg tega pa je tako mogoče zdravstvenim organom zagotoviti zgodnje opozarjanje⁷.

Sektor storitev za rabo vode je pomemben za evropski zeleni dogovor, saj je potreben pri uresničevanju ciljev EU glede doseganja podnebne nevtralnosti in odprave onesnaževanja ob sočasnem ustvarjanju trajnostne rasti in delovnih mest. Sektor ravnanja z odpadno vodo lahko prispeva h krožnemu gospodarstvu s ponovno uporabo očiščene odpadne vode in blata iz čistilnih naprav, proizvodnjo energije iz obnovljivih virov ter recikliranjem hranil.

Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode pomeni tudi korak na poti proti doseganju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov, zlasti cilja 6 glede zagotovitve dostopa do vode in sanitarne ureditve za vse⁸. Na svetovni ravni 2,4 milijarde ljudi (od katerih jih približno 10 milijonov prebiva v EU) nima dostopa do izboljšane sanitarne infrastrukture. EU je vir zelenih tehnologij za sektor storitev za rabo vode po vsem svetu in vir inovativnih rešitev; v EU ima namreč sedež 8 od 15 največjih vodnogospodarskih podjetij na svetu⁹.

Komisija je leta 2020 začela oceno učinka, da bi ocenila možnosti politike za zagotovitev ustreznosti direktive o čiščenju komunalne odpadne vode za prihodnost. Oceno je začela v odziv na vrednotenje direktive o čiščenju komunalne odpadne vode, ki je bilo izvedeno vzporedno s preverjanjem ustreznosti okvirne direktive o vodah in njenih hčerinskih direktiv ter direktive o poplavah leta 2019.

2. STOPNJA SKLADNOSTI V EU

To je deseto dveletno poročilo o izvajanju direktive o čiščenju komunalne odpadne vode v državah članicah in njihovih programov naložb.¹⁰ V njem je povzeta ocena podatkov,

⁴ Direktiva Sveta o čiščenju komunalne odpadne vode (91/271/EGS), na voljo na spletnem naslovu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:01991L0271-20140101>.

⁵ Sporočilo Komisije, Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

⁶ Okvirna direktiva o vodah (2000/60/ES), na voljo na spletnem naslovu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:02000L0060-20141120>.

⁷ <https://ec.europa.eu/jrc/en/science-update/call-notice-feasibility-assessment-eu-wide-wastewater-monitoring-system-sars-cov-2-surveillance>.

⁸ Združeni narodi, Cilji trajnostnega razvoja, na voljo na spletnem naslovu <http://www.un.org/sustainabledevelopment/water-and-sanitation/> in <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/clean-water-and-sanitation>.

⁹ Vrednotenje direktive o čiščenju komunalne odpadne vode (SWD(2019) 701).

¹⁰ Podatki na podlagi direktive o čiščenju komunalne odpadne vode za leto 2016 vključujejo podatke Združenega kraljestva. Večina podatkov za Hrvaško ni vključena, saj zanjo leta 2016 niso veljale obveznosti glede skladnosti.

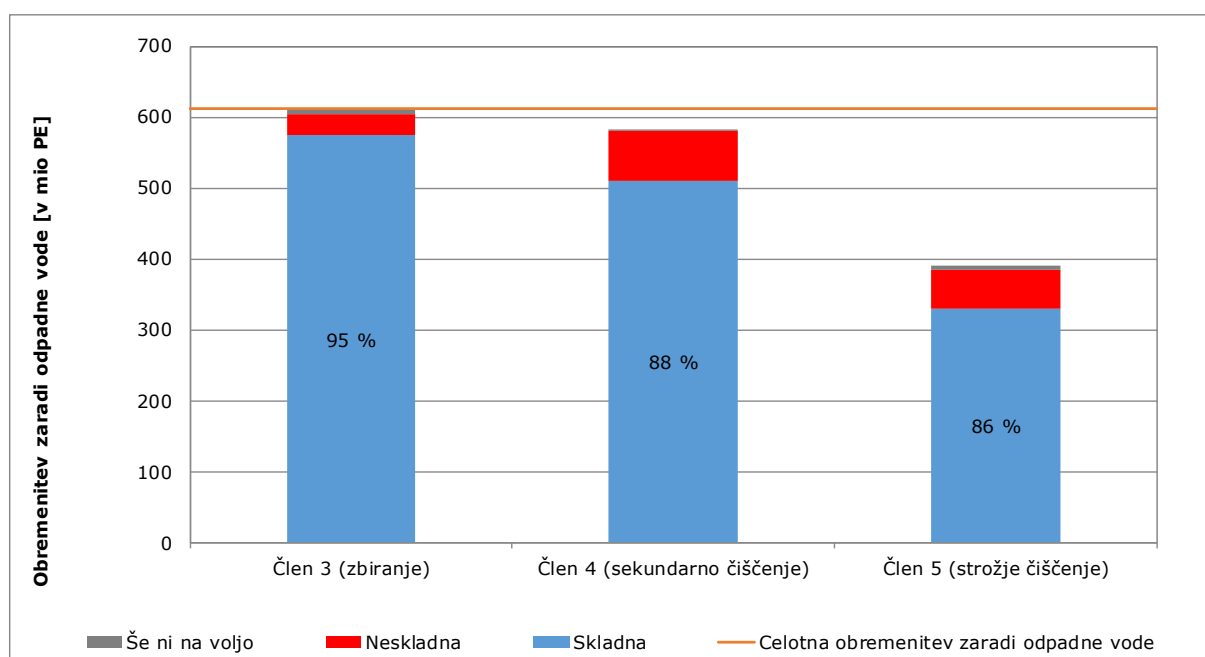
sporočenih za leto 2016 na podlagi zahtev členov 15 in 17 direktive o čiščenju komunalne odpadne vode.

Zbiranje in čiščenje komunalne odpadne vode se je izboljšalo. Vendar popolna skladnost z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode še ni bila dosežena po vsej EU.

EU je leta 2016 dosegla visoke stopnje skladnosti:

- 95 % v zvezi z zbiranjem (prek kanalizacijskih sistemov in individualnih ali drugih primernih sistemov);
- 88 % v zvezi s sekundarnim čiščenjem (biološkim čiščenjem);
- 86 % v zvezi s postopkom čiščenja, ki je strožji od sekundarnega čiščenja (večinoma odstranjevanje dušika in/ali fosforja v aglomeracijah s PE nad 10 000 ter izpusti odpadne vode na občutljiva območja in njihova zbirna območja).

Kot je prikazano na sliki v nadaljevanju, ni treba vso zbrano odpadno vodo očistiti v skladu z istim standardom niti ni treba vselej izpolniti zahtev na podlagi členov 4 in 5. Potrebna raven čiščenja je odvisna od velikosti aglomeracije in občutljivosti vode, v katero se iztok odvaja.

Slika 1 – Stopnja skladnosti s členi 3, 4 in 5 v EU leta 2016 [delež obremenitve zaradi odpadne vode v aglomeracijah, ki je bil skladen z zadevnim členom]

Oznaka „še ni na voljo“ (siva) se nanaša na prehodna obdobja, ki veljajo za odpadno vodo, nastalo na območjih, ki so bila nedavno opredeljena kot občutljiva. Stopnja skladnosti s členom 5 vključuje podatke držav članic, ki uporabljajo člen 5(4).

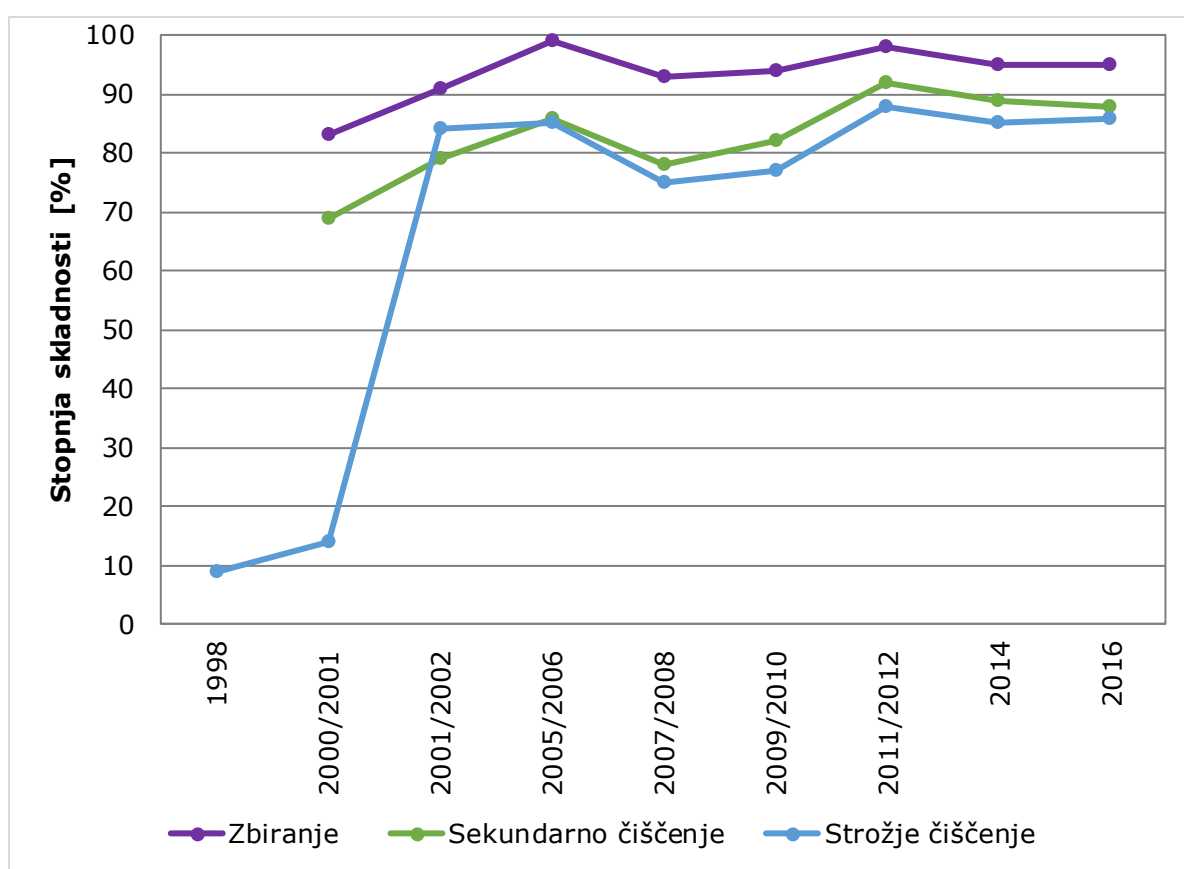
Leta 2016 so države članice poročale o več kot 23 600 aglomeracijah s populacijskim ekvivalentom (PE), enakim 2 000 ali več. Te aglomeracije so ustvarile obremenitev zaradi odpadne vode, ki ustreza **612 milijonom** PE, večinoma iz gospodinjskih virov, pa tudi s tehnološko odpadno vodo in padavinsko vodo. Delež, ki ga prispeva industrija, je omejen, vendar lahko tehnološka odpadna voda vsebuje onesnaževala, ki se v mestnih čistilnih napravah ne odstranijo tako učinkovito. V primerjavi z letom 2014 se je količina nastale

odpadne vode povečala za 1,5 %. Zmogljivost obstoječih čistilnih naprav za čiščenje (783 milijonov PE) presega obremenitev zaradi odpadne vode, ki se ustvarja zdaj, da bi se bilo mogoče spopadati s spremembami obremenitve, ki se obravnava v napravi, in izpolniti večje potrebe v prihodnosti.

Skoraj 90 % obremenitve zaradi odpadne vode v EU ustvarijo aglomeracije s PE, večjim od 10 000; polovico tega ustvarijo velika mesta (52 % iz aglomeracij s PE, večjim od 100 000). Zato lahko države članice osredotočijo svoje naložbe na neskladno infrastrukturo za odpadno vodo v večjih aglomeracijah (s PE nad 10 000).

2.1 Gibanja v zvezi s skladnostjo

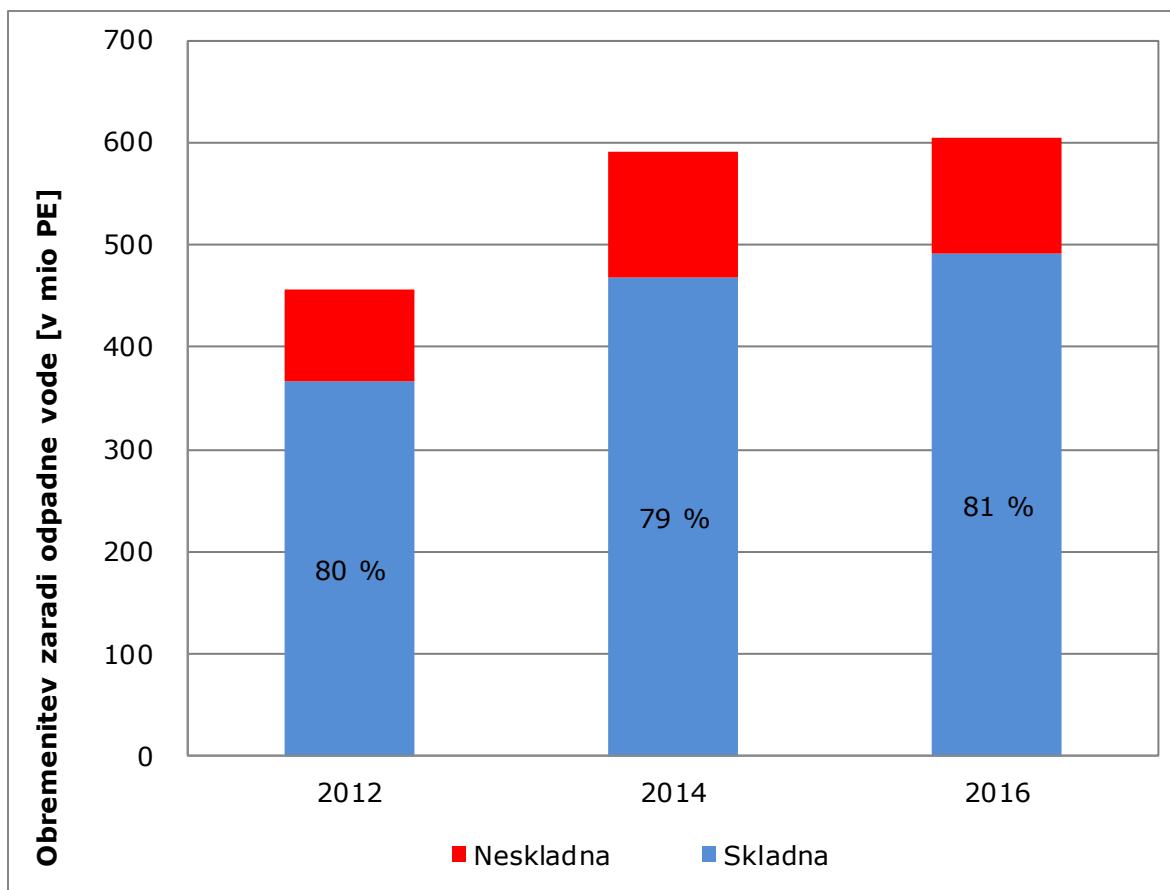
Od sprejetja direktive o čiščenju komunalne odpadne vode je bil dosežen precejšen napredek pri njenem izvajanju ter v zvezi s stopnjami skladnosti s členi 3, 4 in 5.

Slika 2 – Pretekla gibanja v zvezi s stopnjami skladnosti s členi 3, 4 in 5 (1998–2016)

V zadnjih letih se je raven skladnosti ustalila. Leta 2016 je bila stopnja skladnosti s členom 3 enaka kot leta 2014, stopnja skladnosti s členom 4 se je znižala za 1 %, stopnja skladnosti s členom 5 pa povišala za 1 %. V primerjavi s podatki za leto 2014 podatki za leto 2016 zagotavljajo celovitejši pregled, saj so leta 2016 potekali končni roki za več držav članic (npr. Poljsko, Madžarsko in Slovenijo). Pri izračunu stopnje skladnosti se je torej upoštevalo več podatkov.

Vrednosti stopenj skladnosti s členi 3, 4 in 5 so združene zaradi pridobitve skupne vrednosti. Splošna stopnja skladnosti za EU se je povišala in je leta 2016 znašala 81 %.

Slika 3 – Stopnja skladnosti z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode v EU v obdobju 2012–2016 [delež obremenitve zaradi odpadne vode v aglomeracijah, ki je v zadevnem letu izpolnjeval standarde] * v stolpcu za leto 2012 so prikazani podatki za obdobje 2010–2012

3. STANJE IZVAJANJA – ODPSTOPANJE OD CILJA

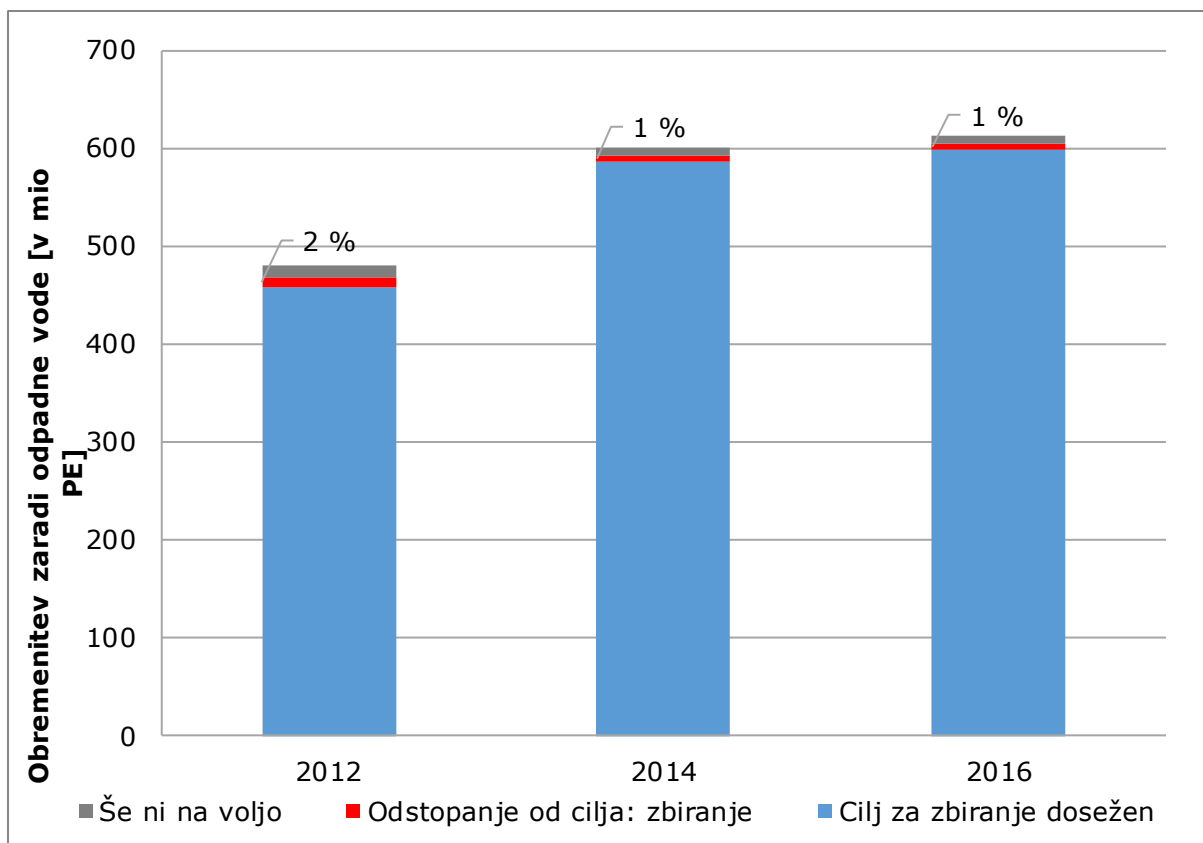
Kazalnik „odstopanje od cilja“ kaže obseg prizadevanj, ki so še vedno potrebna za izpolnitev standardov, določenih v direktivi o čiščenju komunalne odpadne vode.

3.1 Zbiranje odpadne vode

- 1 % obremenitve zaradi odpadne vode (približno **6,6 milijona PE**) se še vedno ne zbere.

Leta 2016 v EU¹¹ ni bilo zbranih skoraj 6 605 000 PE odpadne vode, nastale v skladnih in neskladnih aglomeracijah. Slika v nadaljevanju kaže, da je odstopanje od cilja precej majhno.

¹¹ Države članice in Združeno kraljestvo, ki je bilo država članica v obdobju poročanja.

Slika 4 – Odstopanje od cilja za zbiranje odpadne vode v EU v obdobju 2012–2016 [delež obremenitve zaradi odpadne vode v vseh aglomeracijah. Ta obremenitev v zadevnem letu ni izpolnjevala meril za skladnost.]

Slika 4 ne prikazuje celotne slike, saj je bilo iz izračuna odstopanja od cilja za zbiranje izključenih več kot 8 300 000 PE, kolikor je znašala obremenitev zaradi odpadne vode, za katero so leta 2016 veljali roki, ki še niso potekli¹².

3.1.1 Individualni sistemi ali drugi primerni sistemi

Vrednotenje v okviru programa ustreznosti in uspešnosti predpisov ter podatki, ki so jih sporočile države članice na podlagi okvirne direktive o vodah, kažejo, da na številnih območjih nentralizirani sanitarni sistemi (imenovani individualni ali drugi primerni sistemi¹³) precej obremenjujejo vodna telesa. Komisija preiskuje, ali so v državah članicah, v katerih je razširjena uporaba teh sistemov, izpolnjeni pogoji za njihovo delovanje (registracija, dovoljenja, spremljanje in inšpekcijski pregledi)¹⁴.

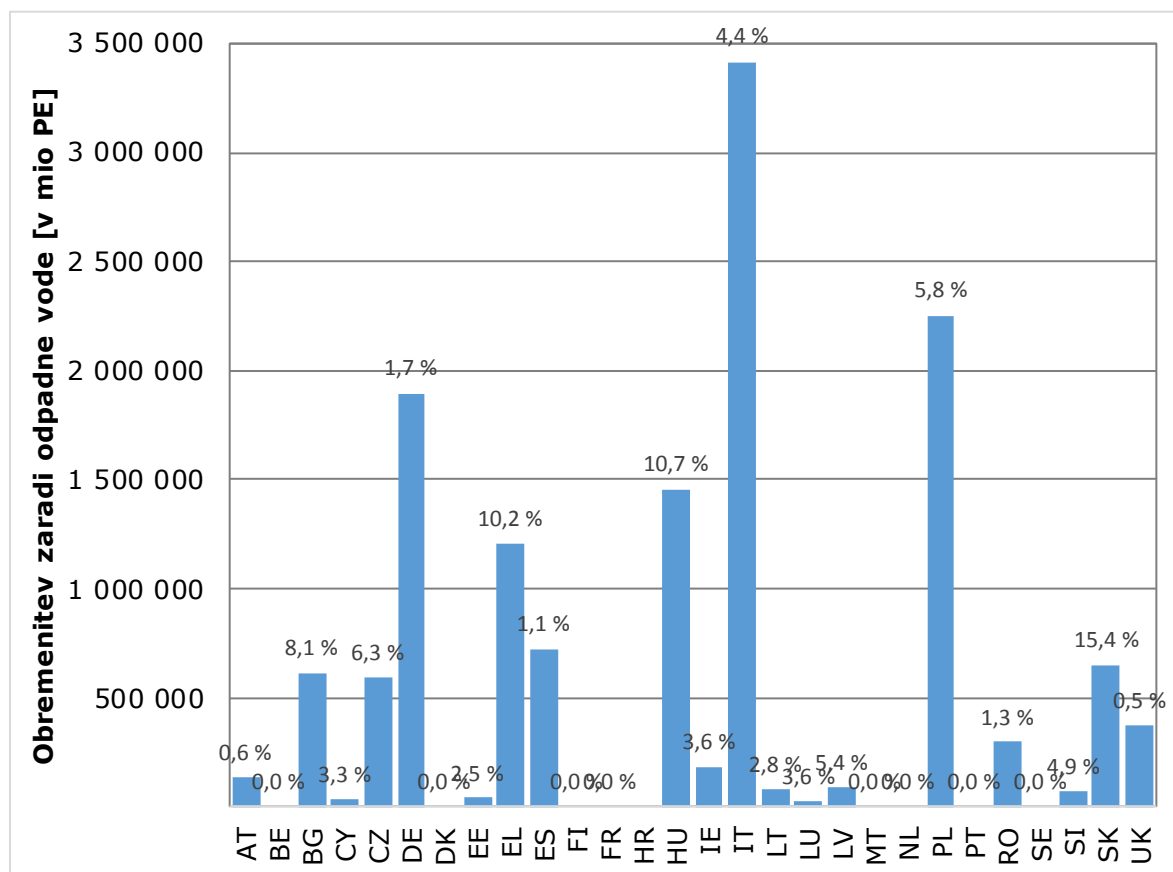
Na sliki v nadaljevanju je prikazano, katere države članice uporabljajo individualne ali druge primerne sisteme:

¹² To se nanaša na prehodna obdobja, uporabljena za nedavno opredeljena občutljiva območja.

¹³ Člen 3: „Če ureditev kanalizacijskega sistema ni upravičena, bodisi ker ne bi bilo ustrezne koristi za okolje bodisi ker bi bili stroški previsoki, se uporabijo individualni sistemi ali drugi primerni sistemi, ki dosežejo enako raven varstva okolja.“

¹⁴ Komisija je državam članicam, v katerih je razširjena uporaba individualnih ali drugih primernih sistemov, poslala uradne opomine, v katerih jih je vprašala, ali so uvedle pravno obveznost glede priključitve na kanalizacijska omrežja, kadar je to izvedljivo.

- Poljska, Madžarska, Slovaška, Slovenija, Grčija, Bolgarija, Češka in Latvija so sporočile, da se več kot 5 % odpadne vode zbira in/ali čisti z individualnimi ali drugimi primernimi sistemi;
- Poljska, Madžarska, Grčija, Italija in Nemčija so sporočile, da obremenitev, ki se zbira in/ali čisti z individualnimi ali drugimi primernimi sistemi, znaša več kot 1 milijon PE.

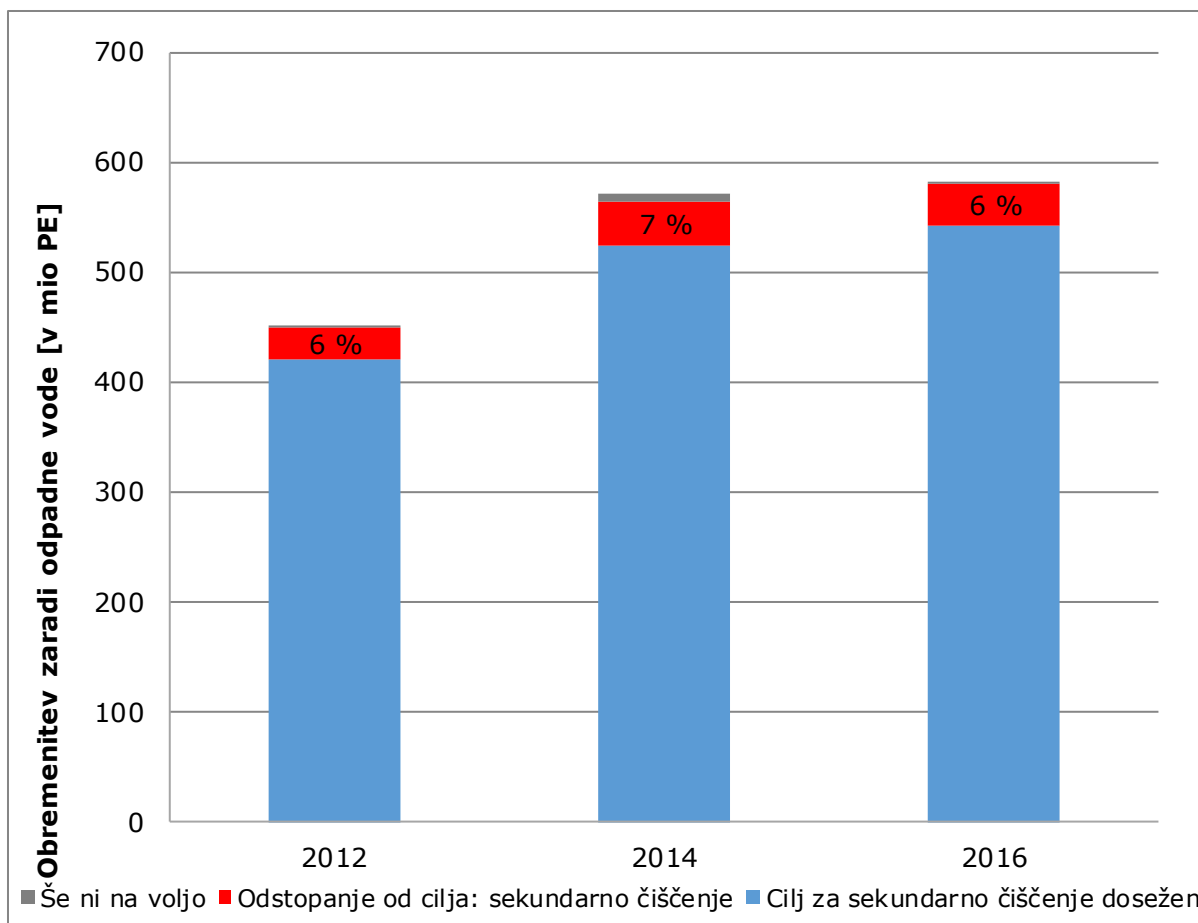
Slika 5 – Uporaba individualnih ali drugih primernih sistemov v državah članicah v letu 2016 [obremenitev zaradi odpadne vode v vseh aglomeracijah v posameznih državah članicah, izražena v milijonih PE in v deležu celotne ustvarjene obremenitve]

3.2 Sekundarno ali biološko čiščenje

- **6 %** zbrane obremenitve zaradi odpadne vode (približno **37 milijonov PE**) je še vedno treba obdelati v sekundarnem postopku čiščenja v skladu z zahtevami direktive o čiščenju komunalne odpadne vode.

Države članice morajo zagotoviti sekundarno čiščenje¹⁵ za vse aglomeracije s PE nad 10 000 ter aglomeracije s PE nad 2 000 ter izpusti v sladko vodo in estuarije. Leta 2016 več kot 37 116 000 PE odpadne vode, ki so jo zbrale skladne in neskladne aglomeracije v EU, ni bilo obdelane v sekundarnem postopku čiščenja in/ali še ni izpolnjevala zahtev za izpuste, določenih v direktivi o čiščenju komunalne odpadne vode.

¹⁵ Sekundarno čiščenje dopolnjuje odstranjevanje trdne snovi (primarno čiščenje) z razgradnjo organskih snovi z uporabo bakterij.

Slika 6 – Odstopanje od cilja za sekundarno čiščenje v EU v obdobju 2012–2016 [delež obremenitve zaradi odpadne vode v vseh aglomeracijah. Ta obremenitev v zadevnem letu ni izpolnjevala meril za skladnost.]

Pri odstopanju od cilja ni upoštevanih 300 000 PE, ki so bili izključeni iz izračunov, saj so zanje leta 2016 veljali roki, ki še niso potekli. Poleg tega odpadna voda, ki ni bila zbrana, ni bila očiščena ali upoštevana pri izračunu odstopanja od cilja za sekundarno čiščenje.

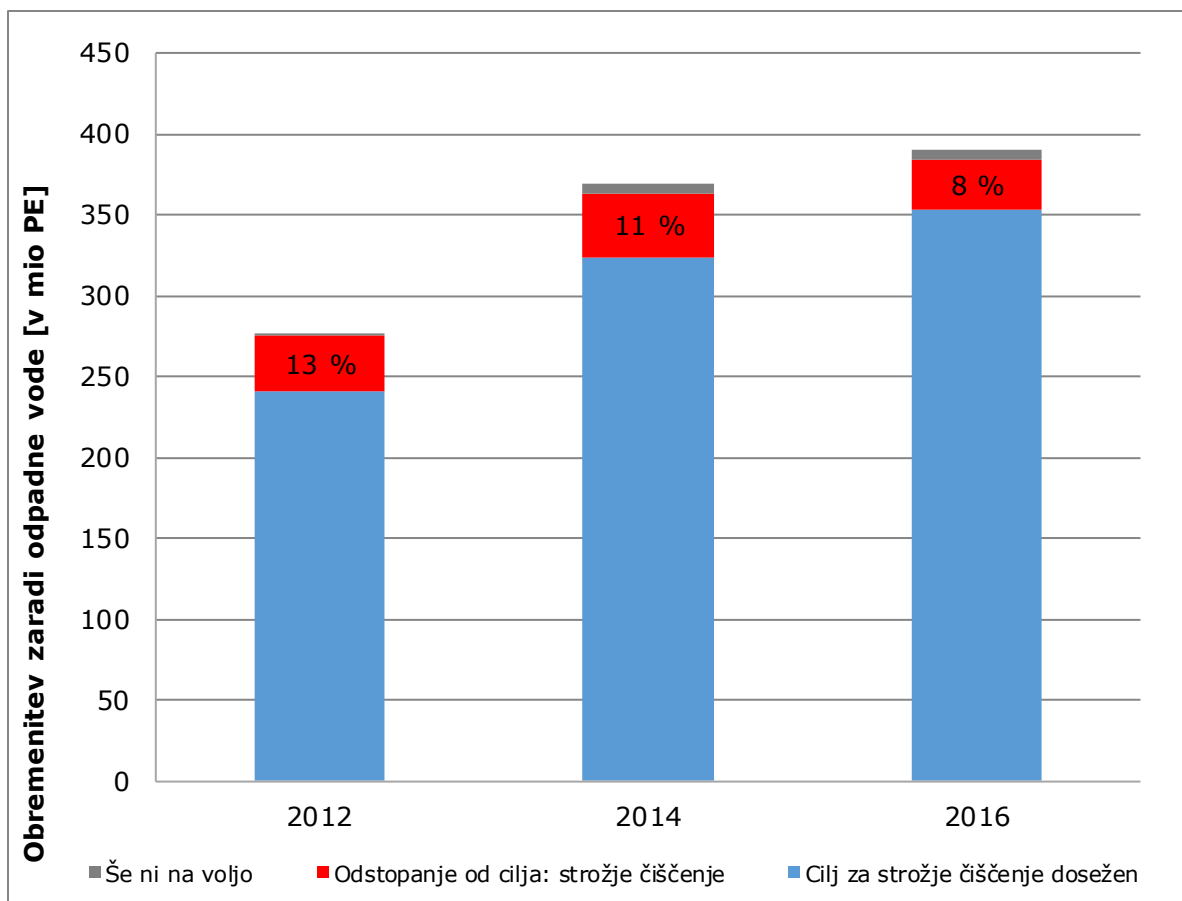
3.3 Strožje ali terciarno čiščenje

- **8 %** zbrane obremenitve zaradi odpadne vode (skoraj **32 milijonov PE**) je še vedno treba obdelati v strožjem postopku čiščenja v skladu z zahtevami direktive o čiščenju komunalne odpadne vode¹⁶.

Na splošno morajo države članice zagotoviti strožje čiščenje¹⁷ za aglomeracije s PE nad 10 000 ter izpusti na opredeljena občutljiva območja in njihova zbirna območja. Leta 2016 skoraj 31 780 000 PE obremenitve zaradi odpadne vode, ki so jo zbrale vse aglomeracije v EU, ni bilo obdelane v strožjem postopku čiščenja in/ali ni izpolnjevala zahtev za izpuste, določenih v direktivi o čiščenju komunalne odpadne vode.

¹⁶ V SWD(2019) 701 je navedeno, da odstopanje od cilja znaša 7 %. Po pojasnilu, ki ga je po vrednotenju, predstavljenem v SWD(2019) 701, predložil na primer Ciper, se je delež povečal za približno 1 %.

¹⁷ Strožje čiščenje vključuje odstranjevanje fosforja ali dušika (hranil) zaradi varstva voda, ki jih ogroža evtrofikacija. Vključuje lahko tudi razkuževanje zaradi varstva kopalnih voda ali voda, primernih za lupinarje.

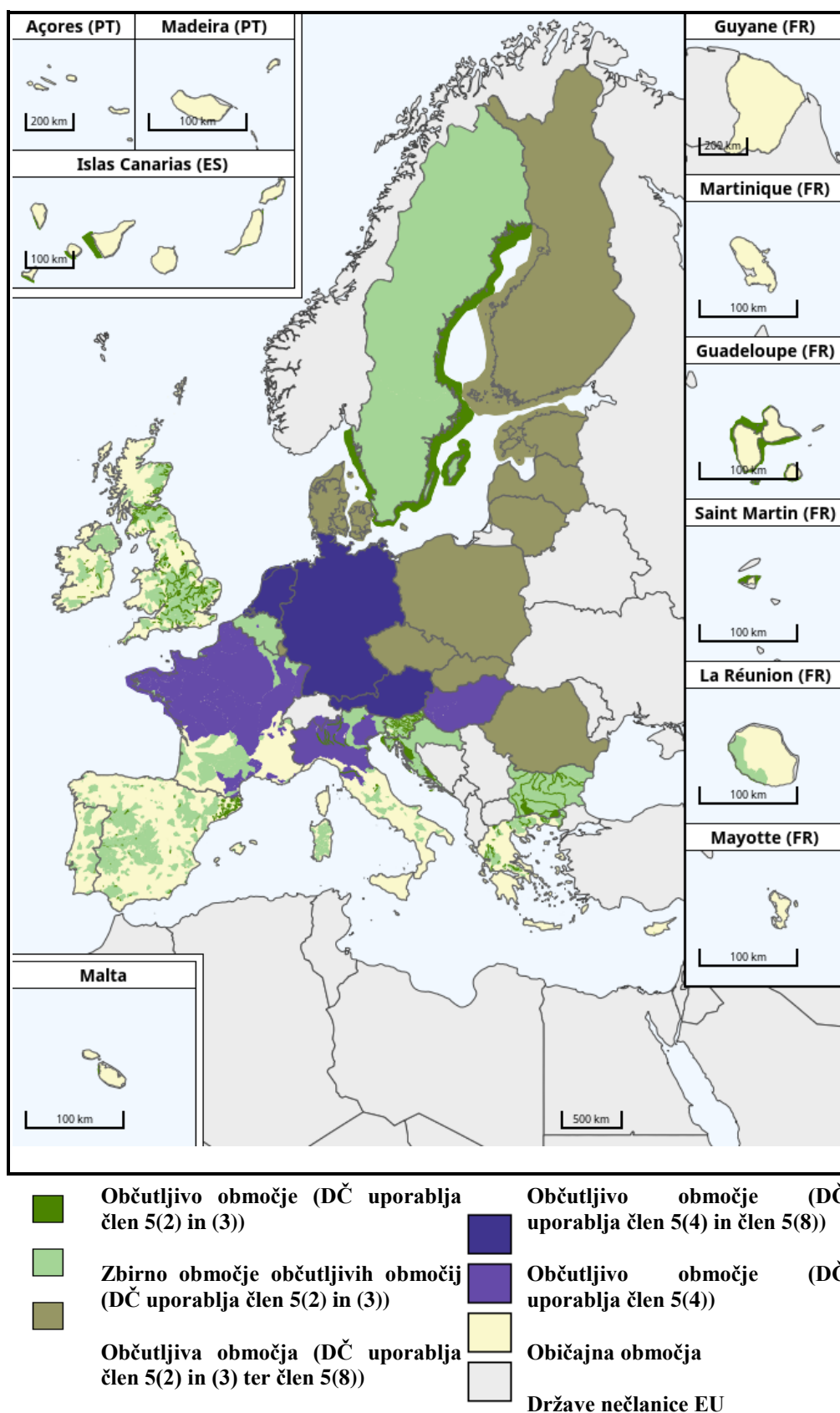

Slika 7 – Odstopanje od cilja za strožje čiščenje v EU v obdobju 2012–2016 [delež obremenitve zaradi odpadne vode v vseh aglomeracijah. Ta obremenitev v zadevnem letu ni izpolnjevala meril za skladnost.]

Odstopanje od cilja ne prikazuje celotne slike, saj je bilo skoraj 6 300 000 PE izključenih iz izračunov, saj so zanje veljali roki, ki še niso potekli. Poleg tega odpadna voda, ki ni bila zbrana, ni bila očiščena ali upoštevana pri izračunu odstopanja od cilja za strožje čiščenje.

3.3.1 Opredelitev občutljivih območij v državah članicah

Na četrtini ozemlja EU (24 %) ni treba izvajati strožjega čiščenja. Ali je strožje čiščenje potrebno (tj. ali je območje občutljivo), se določi na nacionalni ravni. Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode določa, da je potrebna raven čiščenja odvisna od občutljivosti vodnega telesa, v katerega se odvaja odpadna voda. Kot je prikazano na zemljevidu v nadaljevanju, so nekatere države opredelile celotno ozemlje kot občutljivo (zelena, modra in vijolična), druge pa zgolj nekaj občutljivih območij (zelene površine na rumenih območjih zemljevida).

Slika 8 – Pregled občutljivih območij in zbirnih območij občutljivih območij v EU leta 2016

Člen 5(2) in (3): strožje čiščenje v aglomeracijah s PE nad 10 000

Člen 5(4): odstranitev 75 % dušika in fosforja

Člen 5(8): strožje čiščenje se uporablja za celotno državo

4. NACIONALNI PROGRAMI IZVAJANJA

V tem oddelku so povzete informacije, ki so jih države članice sporočile na podlagi člena 17 direktive o čiščenju komunalne odpadne vode ter se nanašajo na napoved stroškov naložb za doseganje skladnosti z Direktivo ter predvidene stroške naložb za namestitvev in obnovo infrastrukture za zbiranje in čiščenje odpadne vode.

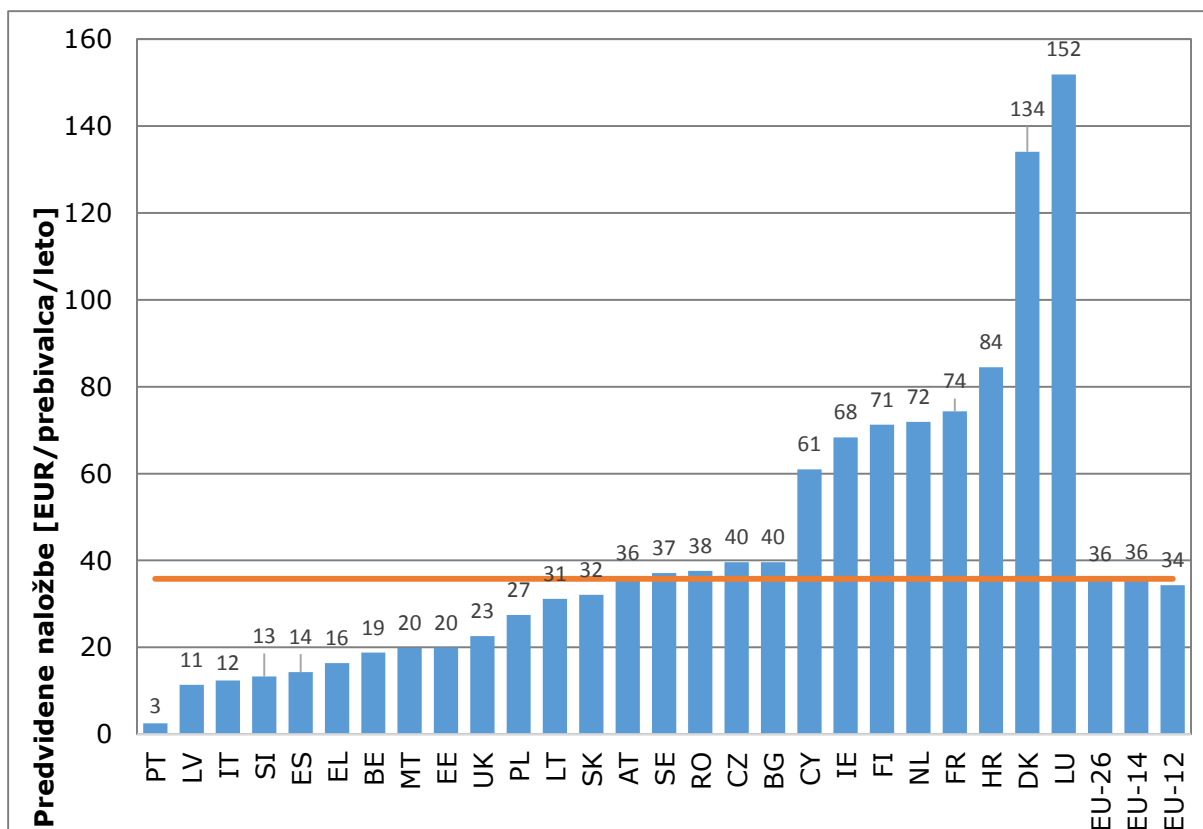
Skupne potrebe po naložbah za zagotovitev skladnosti z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode, kot so jih ocenili nacionalni organi¹⁸ in so vključene v njihove nacionalne načrte, znašajo skoraj **229 milijard EUR**. To zajema delo v zvezi s čistilnimi napravami (po napovedih več kot 166 milijard EUR) in kanalizacijskimi sistemi (po napovedih skoraj 63 milijard EUR). Za primerjavo, po ocenah OECD bodo morale države EU med letoma 2020 in 2030 porabiti dodatnih 253 milijard EUR za doseg in ohranjanje popolne skladnosti z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode¹⁹.

„Potrebe po naložbah“ po definiciji zajemajo le neskladne aglomeracije, pri čemer niso upoštevani niti obratovalni stroški niti stroški vzdrževanja dobrega stanja infrastrukture za ohranjanje skladnosti z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode. Posamezne države so s to napovedjo zajele različno dolga obdobja.

V nasprotju z zgoraj opisanimi „potrebami po naložbah“ „predvideni stroški naložb“ po definiciji pomenijo oceno prihodnjih naložb in vključujejo predvidene stroške vzdrževanja dobrega stanja infrastrukture za ohranjanje njene skladnosti. Posamezne države so s to napovedjo zajele različno dolga obdobja. Kot je prikazano na sliki 9, le dve državi pričakujeta, da bodo letne naložbe znašale več kot 100 EUR na prebivalca. Večina držav je sporočila, da bo letni znesek naložb predvidoma znašal manj kot 40 EUR na prebivalca. Sliko 9 je treba obravnavati previdno, saj vse države članice ne vključujejo vseh stroškov naložb in vzdrževanja v poročila na podlagi člena 17. Poleg tega za napoved poročajo o različnih obdobjih: Belgija je poročala za obdobje 2009–2017, Češka pa je v poročilu zajela obdobje 2016–2017. Na podatke, prikazane na sliki 9, lahko vpliva tudi velikost države: glede na podatke se zdi, da so naložbe največje za Luksemburg, vendar je to morda posledica tega, da gre za eno veliko načrtovano naložbo v majhni državi.

¹⁸ 27 držav članic in Združeno kraljestvo, ki je bilo država članica v obdobju poročanja.

¹⁹ OECD, „Estimating investment needs and financing capacities for water-related investment in EU member states“ (Ocena potreb po naložbah in zmogljivosti financiranja za naložbe, povezane z vodo, v državah članicah EU), na voljo na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/economics/OECD_study_en.htm.

Slika 9 – Programi držav članic za izvajanje – predvideni letni stroški naložb na prebivalca za namestitev in obnovo kanalizacijskih sistemov in čistilnih naprav za odpadno vodo [EUR/prebivalca/leto]

Opomba: Nemčija in Madžarska nista predložili podatkov o predvidenih naložbah. Oranžna črta na grafu prikazuje povprečne predvidene letne stroške naložb v EU.

5. SPODBUJANJE SKLADNOSTI

5.1 Financiranje naložb

Komisija je vzpostavila več pobud v podporo prizadevanjem za popolno skladnost z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode. Med njimi so pobude za izboljšanje načrtovanja naložb (npr. študija OECD, ki zagotavlja primerljive podatke o strategijah financiranja in potrebah po naložbah) in financiranje v okviru kohezijske politike EU (predlagana kohezijska politika za obdobje 2021–2027 je tesno povezana z nacionalnim načrtovanjem naložb za trajnostno upravljanje voda).

5.1.1 Strategije financiranja

OECD je pripravila priporočila za reševanje izzivov pri financiranju v državah članicah z omejeno zmogljivostjo financiranja in velikimi potrebami po naložbah. Te vključujejo boljše uporabo obstoječih sredstev in finančnih virov, čim večje zmanjšanje potreb po naložbah in izkoriščanje dodatnih virov financiranja²⁰.

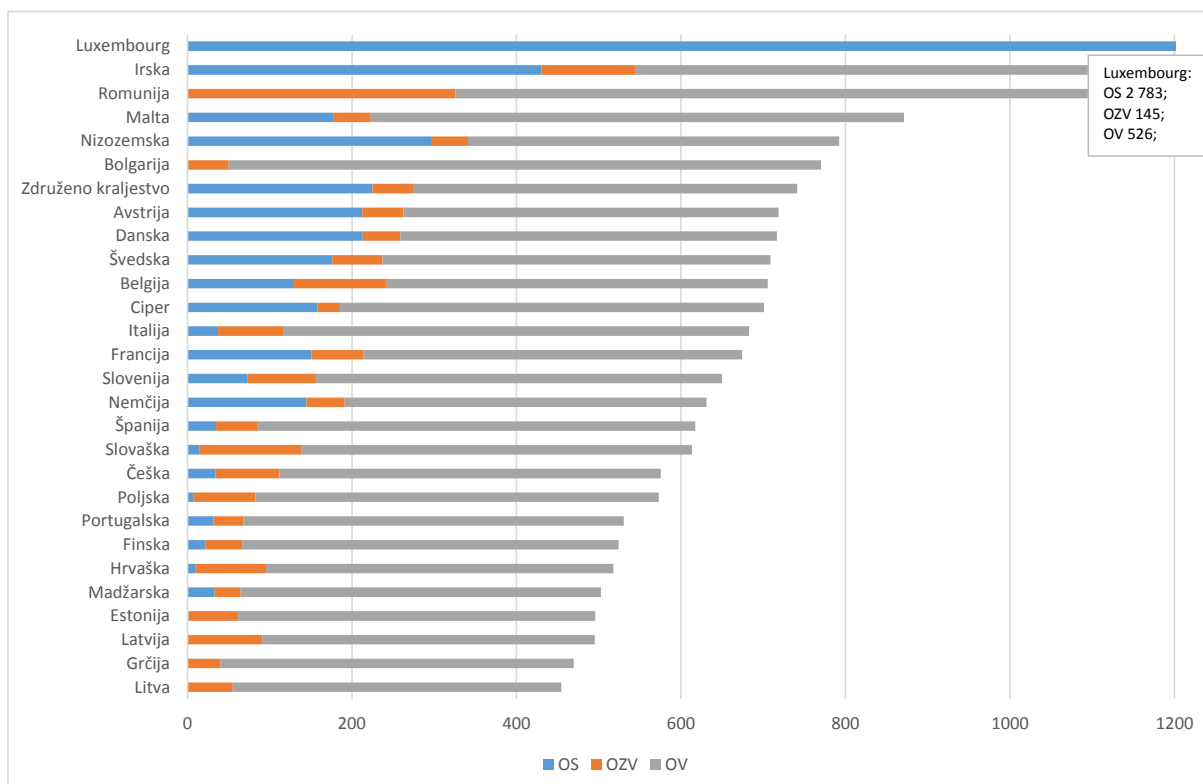
²⁰ Poglavje 5 študije OECD z naslovom „Estimating investment needs and financing capacities for water-related investment in EU member states“ (Ocena potreb po naložbah in zmogljivosti financiranja za naložbe, povezane z vodo, v državah članicah EU), na voljo na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/economics/OECD_study_en.htm.

OECD je pripravila napoved celotne naložbe, potrebne za zagotovitev skladnosti z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode. V nadaljevanju je predstavljen primerjalni pregled skupnih dodatnih odhodkov do leta 2030 za oskrbo z vodo in sanitarno ureditev na prebivalca, pri čemer so združeni trije scenariji:

- običajni scenarij (ki ga spodbuja urbanizacija);
- skladnost z direktivo o pitni vodi in direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode ter
- učinkovitost (zmanjšanje puščanja pri oskrbi z vodo).

Skupni dodatni znesek naložb, ki ga 27 držav članic in Združeno kraljestvo potrebujejo med letoma 2020 in 2030 za zagotovitev popolne skladnosti z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode, znaša 253 milijard EUR.

Običajni scenarij + skladnost + učinkovitost (EUR)

Vir: Analiza OECD na podlagi podatkov Evropske komisije in Eurostata.

Razlaga scenarijev:

- običajni scenarij (OS) zajema sredstva, ki bi jih bilo treba porabiti do leta 2030 ob upoštevanju rasti prebivalstva;
- scenarij za oskrbo z vodo (OZV) zajema sredstva, ki bi jih bilo treba porabiti do leta 2030 za izpolnitev zahtev prenovljene direktive o pitni vodi;
- scenarij za odpadno vodov (OV) zajema sredstva, ki bi jih bilo treba porabiti do leta 2030 za izpolnitev zahtev direktive o čiščenju komunalne odpadne vode.

Slika 10 – Dodatni odhodki do leta 2030 na prebivalca za sisteme za odpadno vodo (OV) in pitno vodo (OZV) [EUR/prebivalca] Vir: OECD (2020).

Iz slike 10 je razvidno, da naložbe v infrastrukturo za odpadno vodo za doseganje skladnosti z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode obsegajo največji delež skupnih dodatnih odhodkov. Dodatni odhodki na prebivalca se gibljejo med 500 EUR in 1 000 EUR za oskrbo z vodo in sanitarno ureditev.

Če povzamemo, ugotovljeno je bilo, da je **sedanja poraba v številnih državah članicah prenizka, da bi bilo mogoče doseči in dolgoročno ohraniti skladnost.**

5.1.2 *Financiranje EU*

Evropski skladi, zlasti Evropski sklad za regionalni razvoj in Kohezijski sklad, imajo vlogo pri razvoju infrastrukture za odpadno vodo v primerih, kadar države članice nimajo zadostnih sredstev za naložbe v svoj sektor ravnanja z odpadno vodo. Države članice so za obdobje 2014–2020 dodelile 15,4 milijarde EUR sredstev kohezijske politike za upravljanje voda. Največji delež načrtovanega proračuna (približno 10,8 milijarde EUR) se porabi za čiščenje odpadne vode, vključno z gradnjo ali nadgradnjo čistilnih naprav in kanalizacijskih omrežij, delež financiranja pa se porabi tudi za upravljanje z blatom²¹. V obdobju 2014–2020 bodo države članice po predvidevanjih priključile 17,7 milijona ljudi na nove ali nadgrajene obrate za čiščenje odpadne vode²². Za to podporo se uporablja dodatno nacionalno in zasebno financiranje, dopolnjeno z drugimi viri financiranja EU, kot sta programa LIFE in Obzorje 2020. V okviru programov Obzorje 2020 in LIFE je bilo v obdobju 2014–2018 zagotovljenih skupno več kot 300 milijonov EUR in sofinanciranih več kot 70 projektov raziskav in inovacij na področju odpadne vode.²³

Komisija je za sredstva kohezijske politike za obdobje 2021–2027 predlagala pogojenost financiranja z nacionalnimi naložbenimi načrti, da bi se zagotovila najučinkovitejša uporaba sredstev.

5.2 **Izvajanje zakonodaje**

Večina neskladnih aglomeracij, opredeljenih v poročilih o izvajanju, je zajeta v postopkih ugotavljanja kršitev. Komisija sistematično uvaja postopke v primerih slabe ali napačne uporabe direktive o čiščenju komunalne odpadne vode. Za države, ki so se pridružile EU leta 2004 ali pozneje, so se postopki začeli v obdobju 2016–2018 in še niso bili zaključeni, pri čemer so nekatere države članice (Latvija in Litva) skoraj dosegle skladnost, eno zadevo (Ciper) pa obravnava Sodišče. Začeli se bodo tudi postopki v zadevah, v zvezi s katerimi so roki potekli v letih 2014 in 2015. Vzporedno s tem so bile starejše zadeve predložene Sodišču za sprejetje druge sodbe. Sodišče je izdalo šest sodb, pri čemer je s tremi od njih državam članicam naložilo plačilo denarne kazni²⁴ v višini do 25 milijonov EUR (pavšalni znesek) in denarne kazni v višini približno 30 milijonov EUR, ki se plača vsakih šest mesecev.

6. **VPLIV NA VODNO OKOLJE**

Direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode ima ključno vlogo pri ohranjanju splošne odpornosti vodnih ekosistemov in varstvu njihove biotske raznovrstnosti, ki sta bistveni za

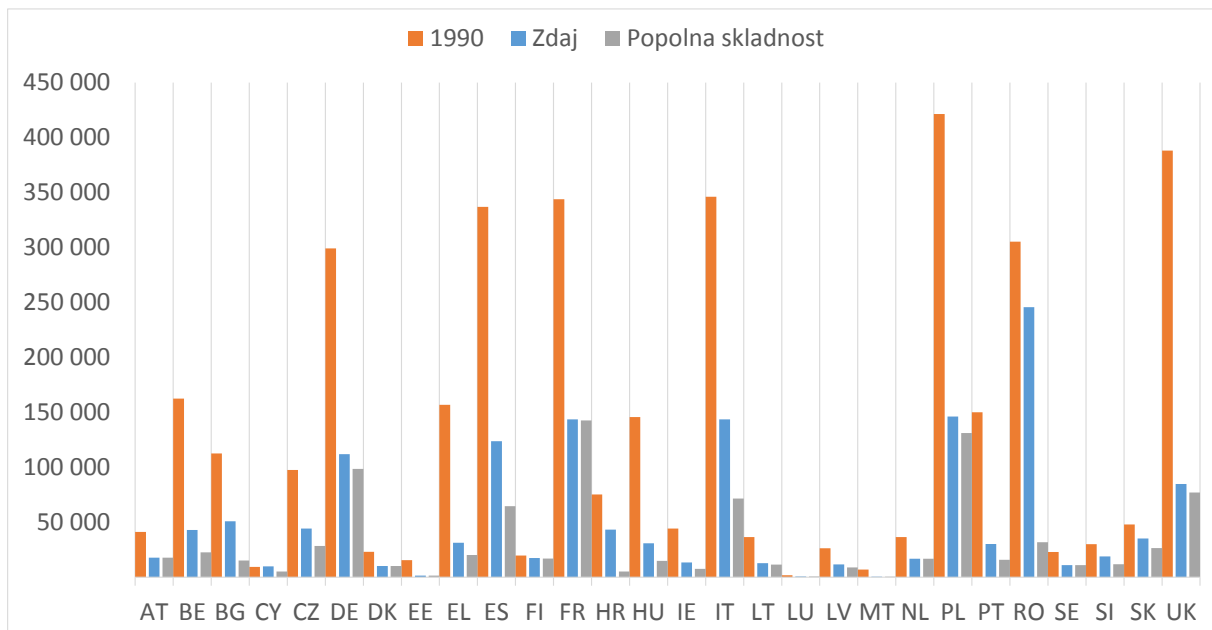
²¹ Evropski strukturni in investicijski skladi: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/EU-Level/ESIF-Categorisation-Intervention-Fields-with-filte/8m22-gy44> in https://ec.europa.eu/regional_policy/sl/policy/what/key-achievements/.

²² Evropski strukturni in investicijski skladi, skupni kazalniki, 2014–2020: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/4ij4-23vs>.

²³ Notranji podatki EASME, predloženi ENV.C.2 leta 2019.

²⁴ C-205/17 (25.7.2018), Komisija proti Španiji, C-251/17 (31.5.2018), Komisija proti Italiji, C-328/16 (22.2.2018), Komisija proti Grčiji.

doseganje ciljev okvirne direktive o vodah. V zadnjih 30 letih je napredek pri izvajanju Direktive veliko prispeval k izboljšanju kakovosti rek, jezer in morij. Na primer na sliki v nadaljevanju je prikazano zmanjševanje obremenitev vodnih teles, ki ga je mogoče pripisati izvajanju direktive o čiščenju komunalne odpadne vode²⁵.

Slika 11 – Zmanjšanje obremenitev z BPK v očiščeni odpadni vodi (ton/leto)

7. ZAKLJUČKI

Komisija v tem poročilu ugotavlja, da sta se zbiranje in čiščenje komunalne odpadne vode v EU izboljšala. Zbiranje in čiščenje odpadne vode v skladu z direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode pomenita ključni korak na poti proti doseganju ciljev okvirne direktive o vodah.

Vseeno pa je za doseg popolne skladnosti z Direktivo potrebnega še precej dela. Za izvajanje navedene direktive je potrebna stalna zavezanost držav članic, pri čemer je treba izboljšati načrtovanje naložb, vključno z načrti, usmerjenimi v prihodnost, za obnovo infrastrukture za odpadno vodo. Komisija je vzpostavila več pobud za pomoč državam članicam pri doseganju skladnosti.

Financiranje in načrtovanje sta še naprej glavna izziva, s katerima se spopada sektor storitev za rabo vode. Ugotovljeno je bilo, da so sedanje naložbe v številnih državah članicah premajhne, da bi bilo mogoče doseči in dolgoročno ohraniti skladnost.

Komisija je ovrednotila direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode²⁶ in je zdaj začela oceno učinka, da bi ocenila možnosti politike za zagotovitev ustreznosti Direktive za prihodnost.

²⁵ Vrednotenje direktive o čiščenju komunalne odpadne vode (SWD(2019) 701), na voljo na spletnem naslovu <https://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/pdf/UWWTD%20Evaluation%20SWD%20448-701%20web.pdf>.

²⁶ Vključno z načrtom okrevanja za Evropo, ki je na voljo na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_sl.